

## TANTÁRGYI TEMATIKA

2026/2027 tanév 1. félév;

## A kollektív alku, kollektív szerződés és a nyomásgyakorló eszközök története

Személyügyi, munkaügyi és szociális igazgatási mesterszak

Nappali és levelező tagozat

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tantárgy neve:</b><br><i>A kollektív alku, szerződés és a nyomás-gyakorló eszközök története</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Tantárgy Neptun-kódja:</b><br>AJAJOG600MMAN1; AJAJOG600MMAL1<br><b>Tárgyfelelős intézet:</b><br><i>Jogtörténeti és Jogelméleti Intézet, Jogtörténeti Tanszék</i><br><b>Tantárgyelem:</b><br><i>kötelező</i> |
| <b>Tárgyfelelős:</b><br><i>Dr. Petrasovszky Anna PhD. egyetemi docens</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Közreműködő oktató(k):</b><br><i>Dr. Petrasovszky Anna PhD., egyetemi docens</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Javasolt félév:</b> <i>Őszi félév</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Előfeltétel:</b><br>-                                                                                                                                                                                       |
| <b>Óraszám/hét nappali tagozaton:</b> 2 óra/hét<br><b>levelező tagozaton:</b> 12 óra/félév                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Számonkérés módja:</b><br><i>aláírás, kollokvium</i>                                                                                                                                                        |
| <b>Kreditpont:</b> 3                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>Munkarend:</b><br><i>nappali</i>                                                                                                                                                                            |
| <b>Tantárgy feladata és célja:</b> A „Kollektív alku, kollektív szerződés és a nyomásgyakorló eszközök története” című tantárgy a munkajog területén belül meghatározhatóan létrejött, a munkaadó és munkavállaló között kialakult speciális szabályozást igénylő kollektív szerződés jogi normáinak kialakulását, valamint a nyomásgyakorló eszközök alkalmazásának történetét követi végig és elemzi azok tartalmát. A tantárgyi tematika rendszere az egyetemes és hazai történelem kronológiai rendjét követi. A tantárgy keretében foglalkozunk a polgári és a legújabb kor munkajogon belül elhelyezkedő kollektív szerződést magába foglaló szabályozási tendenciákkal. Az európai államokra jellemzően vizsgáljuk a kollektív szerződés jogrendszerben való elhelyezkedését, elvi, és tételes jogi alapjait. Figyelemmel kísérik a magyar munkajogon belül szabályozott kollektív szerződési jogviszony utóbbi másfél évszázadának fejlődési irányait, és legfőbb eredményeit.<br><b>Fejlesztendő kompetenciák:</b><br><i>tudás: T2, T7 T8,,T10, T12, T14, T16, T18,</i><br><i>képesség: K1, K2, K4, K12, K14,</i><br><i>attitűd: A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, A9</i><br><i>autonómia és felelősség: F4, F5, F6, F7,</i> |                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Tantárgy tematikus leírása:</b><br><b>Előadás:</b><br><br><i>(Az előadások időpontjai: <a href="https://orarend.uni-miskolc.hu/1mamtb_.htm">https://orarend.uni-miskolc.hu/1mamtb_.htm</a>)</i><br><br><b>Az előadások tematikája:</b><br><br>1. Érdekegyeztetés rövid nemzetközi és hazai története                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |

2. A munkaküzdelen (sztrájk és egyéb nyomás-gyakorló eszközök) jellege
3. A sztrájkjog nemzetközi aspektusa
4. A sztrájk szabályozásának hazai történeti áttekintése
5. A sztrájkjog gyakorlati alkalmazásának magyarországi története
6. Az állam mint kiemelt szereplő a munkaügyi kollektív jogok történeti alakulásában (nemzetközi és hazai viszonylatban)
7. A munkaügyi kapcsolatok és a szakszervezeti mozgalom alakulása a XX. századi Magyarországon európai kitekintéssel
8. Munkaadói érdekképviseltek kialakulása a XX. századi Magyarországon európai kitekintéssel
9. A kamarák történeti szerepe az érdekérvényesítés, érdekképviselés terén
10. Az ötéves tervek időszaka érdekképviseltek tekintetében
11. Az első munkatörvénykönyve (1951. évi 7. törvényerejű rendelet) a kollektív szerződés, üzemi tanács, szakszervezetek tekintetében I.
12. Az első munkatörvénykönyve (1951. évi 7. törvényerejű rendelet) a kollektív szerződés tekintetében II.
13. A második munkatörvénykönyve (1967. évi II. törvény) a kollektív szerződés tekintetében I.
14. A rendszerváltás hatása a munkaügyi kapcsolatokra Magyarországon (harmadik munka törvénykönyve is, az 1992. évi XXII. törvény)

**Félévközi számonkérés módja és értékelése:**

A tantárgyból - elméleti jellegénél fogva - a félév során aláírást kell szerezni, amelynek feltétele az előadásokon való részvétel. A távolmaradás megengedett mértéke 1 alkalom. A további igazolt vagy igazolatlan hiányzás beszámolási kötelezettséget von maga után, amelynek teljesítése írásban vagy szóban, az oktatóval történő egyeztetés szerint történik.

**Kollokvium teljesítésének módja, értékelése:**

A vizsgára bocsátás feltétele az aláírás megszerzése

A e-leckekönyvi aláírás megszerzése után a hallgatók a vizsgaidőszakban a félév anyagából szóbeli vagy írásbeli vizsgát tesznek, amelynek értékelése ötfokozatú jeggyel történik. Jeles érdemjegy eléréséhez a tananyag legalább 90%-os, a jó érdemjegy eléréséhez a tananyag 80%-os, a közepes érdemjegy eléréséhez a tananyag 70%-os, az elégséges érdemjegy eléréséhez pedig a tananyag 60%-os elsajátítása a kívánatos. Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további / sajátos módok, jellemzők: előadás, magyarázat, tematikus prezentáció/szemléltetés, megbeszélés, vita

**Egyéni tanrend esetén a hallgatónak az aláírás megszerzéséért a teljes anyagból beszámolási kötelezettsége van, amire 2026. december. 04-én, 15.10-től XX-as előadóban kerül sor.**

**A kollektív alku, szerződés és a nyomás-gyakorló eszközök története**

**Vizsgatételsor**

1. Nyomásgyakorló eszközök a kollektív munkajogi érdekérvényesítésben

2. A sztrájk tilalmától a sztrájkjog elismeréséig – a magyar szabályozás történeti fejlődése
3. A szakszervezeti mozgalom a 19.-20. századi Magyarországon, európai kitekintéssel
4. Munkaadói érdekképviseltek kialakulása a 19.-20. századi Magyarországon európai kitekintéssel
5. Az állam, mint kiemelt szereplő a munkaügyi kollektív jogok történeti alakulásában (nemzetközi és hazai viszonylatban)
6. A kollektív szerződés jogi természete (jogdogmatikai viták). A kollektív tárgyalás általános szabályai. (fogalmi elhatárolás, kialakulás, fejlődés, alapvető feltételei.)
7. A kollektív szerződés személyi hatálya (kötelmi és normatív rész személyi hatálya,). A kollektív szerződés megkötése. A kollektív szerződés időbeli hatálya.
8. A Kollektív szerződés fejlődése hazánkban az első munkatörvénykönyve megjelenése előtt
9. Az ötéves tervek időszaka érdekképviseltek tekintetében: Az első munkatörvénykönyve (1951. évi 7. törvényerejű rendelet) a kollektív szerződés, üzemi tanács, szakszervezetek tekintetében. A második munkatörvénykönyve (1967. évi II. törvény) a kollektív szerződés tekintetében
10. A rendszerváltás hatása a munkaügyi kapcsolatokra Magyarországon (harmadik munka törvénykönyve is, az 1992. évi XXII. törvény)
11. A kollektív tárgyalások nemzetközi szabályai történeti aspektusban: A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet, az Európa Tanács szerepe. A kollektív tárgyalások szerepe az Európai Unióban

#### Kötelező irodalom:

1. Petrasovszky Anna: Bevezetés a kollektív munkaügyi kapcsolatok magyarországi történeti fejlődésébe, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Miskolc, 2025.
2. Hagelmayer Istvánné: A kollektív szerződés alapkérdései, Akadémia, Budapest 1979.
3. Lux Judit: A magyar szakszervezetek történetéből, Friedrich Ebert Alapítvány, Budapest, 2008.
4. Zsilák András: A nemzetközi munkásmozgalom történetéből, évkönyv, Kossuth Könyvkiadó, 1975.
5. A. E. Musson: Trade Union and Social History, Labour and industrial relations, Routledge, 2013.
6. Dudás Katalin – Gyulavári Tamás – Horvát István – Hős Nikolett – Kártyás Gábor – Kulisity Mária – Kun Attila – Petrovics Zoltán: Munkajog, Szerkesztette: Gyulavári Tamás, ELTE Eötvös Kiadó, Eötvös Lóránd Tudományegyetem, 2014.
7. LŐRINCZ Ernő: A munkaviszonyok szabályozása Magyarországon a kapitalizmus kezdetétől az első világháború végéig, 1840-1918, Akadémia Kiadó, 1974.

#### Ajánlott irodalom:

8. Sipos Péter: A szociáldemokrata szakszervezetek története Magyarországon, Budapest, 1997, MTA Történettudományi Intézete
9. Gergely Jenő: A keresztényszocializmus Magyarországon, 1924 – 1944, Typovent Kiadó, 1993.
10. E. Kabos, András Zsilák: Studies on the history of the Hungarian trade-union movement, Akadémiai Kiadó, 1977.

|  |
|--|
|  |
|--|